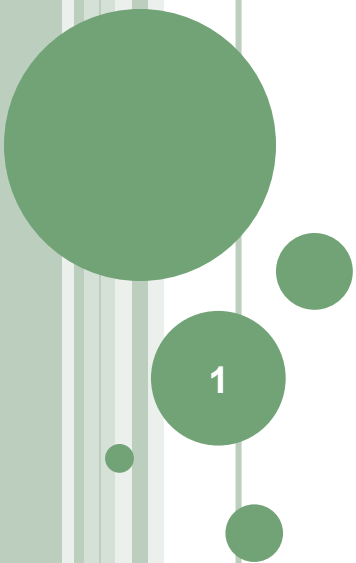

KULTURNÍ PAMÁTKY: MAJETKOPRÁVNÍ OTÁZKY, RESTITUCE A SOUVISEJÍCÍ PROBLÉMY

1

Ivana Průchová
PVP Ochrana kulturních památek

Podzim 2017

VÝCHODISKA

- Vývoj vlastnického práva v ČR
 - změny vlastníků věcí s památkovou ochranou před rokem 1989
 - „nerestituční“ – nenaplňující znaky „majetkové křivdy“
 - dobrovolné dispozice (v souladu se zákonem. svobodné a dobrým mravům neodporující dispozice)
 - přechody vlastnického práva věcí na jiné subjekty
 -
 - „nucené“ – naplňující znaky „majetkové křivdy“
 - vývoj/etapizace
 - zmírnění „některých“ majetkových křivd v období po roce 1989
 - zákon č. 480/1991 Sb. o době nesvobody
 - § 1: v letech 1948 až 1989 komunistický režim porušoval lidská práva i své vlastní zákony.
 - § 2: Právní akty přijaté v době uvedené v § 1 se ruší jen tehdy, stanoví-li tak zvláštní zákony.
 - „restituční“ zákonodárství (přehled a základní charakteristika viz dále)
 - obecně
 - v rámci něho problematika věcí s památkovou ochranou
- Diskuse

RESTITUČNÍ ZÁKONODÁRSTVÍ

- v ČR nebyl vytvořen jednotný režim
- zmírnění majetkových křivd (restituce) upravuje řada zákonů
- Důsledkem této situace je mj:
 - rozdílný okruh subjektů,
 - rozdílná metoda restitučního procesu,
 - různé režimy náhrad

RESTITUCE OBECNĚ

PRAMENY - CHRONOLOGICKY

- zákon č. 298/1990 Sb. o úpravě některých majetkových vztahů řeholních řádů a kongregací a arcibiskupství olomouckého, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 403/1990 Sb. o zmírnění následků některých majetkových křivd, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 172/1991 Sb. o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 87/1991 Sb. o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 229/1991 Sb. o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 243/1992 Sb. kterým se upravují některé otázky související se zákonem č. 229/1991 Sb., u úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění zákona č. 93/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 212/2000 Sb. o zmírnění některých majetkových křivd způsobených holocaustem a změně některých zákonů
- zákon č. 428/2012 Sb. o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi), ve znění pozdějších předpisů

POJMY: „KŘIVDA“, „MAJETKOVÁ KŘIVDA“, „RESTITUCE“ „PŘEKÁŽKY VYDÁNÍ“

○ pojem

- **Obecně „restituce“**
 - K okamžiku obnovení vlastnictví dle restitučních předpisů
 - viz dále dle restituční metody
- **způsob vymezení v jednotlivých restitučních předpisech**
- **„překážky vydání“**
 - **památková ochrana věcí, které jsou předmětem restitučního zákonodárství není překážkou vydání**
 - **! Vývoj** – po přechodnou dobu ve vztahu k národním kulturním památkám
 - „překážka vydání“ s ohledem na národní kulturní památky dle původního znění § 8/6 zákona č. 87/1991 Sb. a § 11/5 zákona č. 229/1991 Sb. (blíže viz dále: zrušení nálezy Ústavního soudu)

RESTITUCE – OBECNĚ METODA

- **Nemovitě věci:**
- **lex lege**
 - Zákon č.298/1990 Sb., ve znění zákona č. 338/1991 Sb. (výčtový – přílohy)
 - Zákon č. 172/1991 Sb., „historický majetek obcí“ (který obce vlastnily k.31.12.1949)
- **výzva k vydání + navazující proces**
 - dohoda – zápis do KN
 - „nedohoda“ – soud – nahrazení projevu vůle
 - Zákon č. 403/1990 Sb., zákon č. 87/1991 Sb., „nezemědělský“ zákon č. 428/2012 Sb.
- **výzva k vydání + uplatnění nároku + navazující proces**
 - Dohoda+ schválení dohody ´pozemkovým úřadem
 - „nedohoda“ – rozhodnutí ve věci pozemkovým úřadem
 - Zákon č. 229/1991 Sb., zákon č. 243/1992 Sb., „zemědělský“ dle zákon č. 428/2012 Sb.
- **bezúplatný převod dle seznamu**
 - 212/2000 Sb. (holokaust) ve spoj., s přílohou zákona + nařízeními vlády č. 335/2001 Sb.,152/2002 Sb.,184/2003 Sb.,Sb. 123/2004

RESTITUCE – OBECNĚ

○ Movité věci

- zákon č. 298/1990 Sb. – v původním znění ne, až po novele 338/1991 Sb. ano (podmínky)
 - Zákon č. 172/1991 Sb. – v rámci historického majetku – ne
 - Zákon č. 403/1990 Sb., 87/1991 Sb., 229/1991 Sb. - ano
 - Zákon č. 212/2000 Sb.- ano
 - Zákon č. 428/2012 Sb.- ano
- Blíže k okruhu a způsobu vydání viz jednotlivé zákony

„OPRÁVNĚNÉ OSOBY“

○ FO i PO

- Zákon č. 403/1990 Sb.
- Zákon č. 212/2000 Sb.

○ FO

- zákony č.87/1991 Sb., 229/1991Sb.,243/1992 Sb.

○ PO

- Obce
 - Zákon č. 172/1991 Sb.
- „církevní subjekty“
 - Zákon č. 298/1990 Sb., ve znění 338/1991 Sb.
 - Zákon č. 428/1992 Sb.

RESTITUCE – NÁHRADY ZA NEVYDANÉ NEMOVITÉ VĚCI, PŘÍPADNĚ ZA JEJICH ZNEHODNOCENÍ

- **Zákon č. 403/1990 Sb., zákon č. 87/1991 Sb.**
 - **peněžní náhrada**
 - za nevydané nemovité věci
 - za znehodnocení vydaných staveb – ano, může se týkat i věcí s památkovou ochranou
- **Zákon č.229/1991 Sb., zákon č. 243/1992 Sb.**
 - „zemědělský majetek nemovitý“
 - pozemky: priorita naturální náhrady, nelze-li finanční
 - ostatní – finanční náhrada
 - za nevydané nemovité věci
 - za znehodnocení vydaných staveb – ano, může se týkat i věcí s památkovou ochranou
 - Náhradový princip: Náhrada specifikována ke každé konkrétní nemovité věci
- „církevní majetek“ nemovitý
 - **Zákon č. 298/1990 Sb. - NE**
 - **Zákon č. 428/2012 Sb.: náhradový princip: „paušální náhrada“ – diskuse**
 - **Zákon č. 172/1991 Sb („historický majetek obcí“) : NE**

NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY A RESTITUCE PODLE ZÁKONA Č. 87/1991 SB. –
LOBKOVICKÝ PALÁC (SOUČÁST AREÁLU PRAŽSKÉHO HRADU)

RESTITUCE DLE ZÁKONA Č. 87/1991 SB. A KULTURNÍ PAMÁTKY/NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY

○ NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY

- **Specifická „blokace“ :**
- **zákon č. 87/1991 Sb. - § 8/6**
- *„věc, která je prohlášena za národní kulturní památku, se nevydá až do doby, kdy Česká národní rada a Slovenská národní rada přijmou nový zákon o správě a ochraně kulturních památek“.*
- **Nález ÚS Pl. ÚS 25/98 , č. 57/1999 Sb.** - vydání Lobkovicova paláce (diskriminační překážka uplatnění restitučního nároku zrušena)
 - písemná analýza studenty
 - diskuse

○ OSTATNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY

- Nikdy žádné omezení

NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY A RESTITUCE DLE ZÁKONA Č. 229/1991 SB. (HRAD KOKOŘÍN)

○ Památkový katalog:

- [http://pamatkovykatalog.cz/?element=2163728&sequence=2&mode=parametric&protectionType\[0\]=2&protectionType\[1\]=4&isProtected=1®ion\[0\]=St%C5%99edo%C4%8Desk%C3%BD+kraj&county\[0\]=M%C4%9Bin%C3%ADk&municipality\[0\]=Koko%C5%99%C3%ADn&action=element&presenter=ElementsResults](http://pamatkovykatalog.cz/?element=2163728&sequence=2&mode=parametric&protectionType[0]=2&protectionType[1]=4&isProtected=1®ion[0]=St%C5%99edo%C4%8Desk%C3%BD+kraj&county[0]=M%C4%9Bin%C3%ADk&municipality[0]=Koko%C5%99%C3%ADn&action=element&presenter=ElementsResults)

NKP A RESTITUCE PODLE ZÁKONA Č. 229/1991 SB. („ O PŮDĚ“)

○ NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY

- Specifická „blokace“ :
 - § 11/5 zákona o půdě v původním znění
 - „*Nemovitost, která je prohlášena národní kulturní památkou, nelze vydat až do doby přijetí zákonů upravujících správu a ochranu kulturních památek*“.
 - **Nález ÚS Pl. ÚS 71/04 ze dne 17.5.2005, 109/37SbNU 421, č. 272/2005 Sb.** - vydání hradu Kokořín (diskriminační překážka uplatnění restitučního nároku zrušena)
 - písemná analýza studenty
 - diskuse

○ OSTATNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY

- Nikdy žádné omezení

CÍRKEVNÍ RESTITUCE V RÁMCI MAJETKOVÉHO VYROVNÁNÍ S CÍRKVEMI

- **Zákon č. 298/1990 Sb. ve znění zákona č. 338/1991 Sb.**
 - výčtový
 - Nabytí vlastnictví ex lege
- Období „blokace“ a hledání shody na „restituční metodě“ ve vztahu k dalšímu majetku, které původně vlastnily církve a církevní kongregace:
- **§ 29 „majetek církví“ – blokace „církevního majetku“**
 - *„Majetek, jehož původním vlastníkem byly církve, náboženské řády a kongregace, nelze převádět do vlastnictví jiným osobám do přijetí zákonů o tomto majetku.“*
- **vývoj:**
 - **Nález ÚS 242/2010 Sb.**
 - **Návrh na zrušení § 29 zákona č. 229/1991 Sb.**, o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, a na vyslovení protiústavní nečinnosti Parlamentu České republiky za účasti Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a Senátu Parlamentu České republiky jako účastníků řízení
 - **I. Návrh na zrušení § 29 zákona č. 229/1991 Sb.**, o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, se zamítá.
 - **II. Dlouhodobá nečinnost Parlamentu České republiky** spočívající v nepřijetí zvláštního právního předpisu, který by vypořádal historický majetek církví a náboženských společností, **je protiústavní a porušuje** čl. 1 Ústavy České republiky, čl. 11 odst. 1 a 4, čl. 15 odst. 1 a čl. 16 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.
 - **Zákon č. 428/2012 Sb. (ČÁST III., § 21): zrušen § 29 zákona č. 229/1991 Sb.**

ZÁKON Č. 428/2012 SB.

- **Nález Ústavního soudu č. Pl. ÚS 12/13** ze dne 26.2. 2013 ve věci návrhu na zrušení zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi)
 - Návrh odmítnut

ZÁKON Č. 428/2012 SB.

CÍRKEVNÍ RESTITUCE“ V RÁMCI MAJETKOVÉHO VYROVNÁNÍ S CÍRKVEMI

- Pojmy – oprávněná osoba, povinná osoba
- Zemědělský x nezemědělský majetek
- Nemovitě x movité věci
- Restituční „skutkové křivdy“ - § 5
- Postup při vydání
 - § 9 – zemědělský majetek
 - § 10 – nezemědělský majetek
- Náhrady v rámci zákona č. 428/2012 Sb. a v rámci nich „restituční“ vyrovnání za nevydané věci/majetek
- Vztah k památkové ochraně
 - Žádná omezení
 - Znehodnocení objektů – viz náhrada v rámci „paušální náhrady“?
 - diskuse

MADONA Z VEVEŘÍ – RESTITUCE DLE ZÁKONA Č. 428/2012 SB.

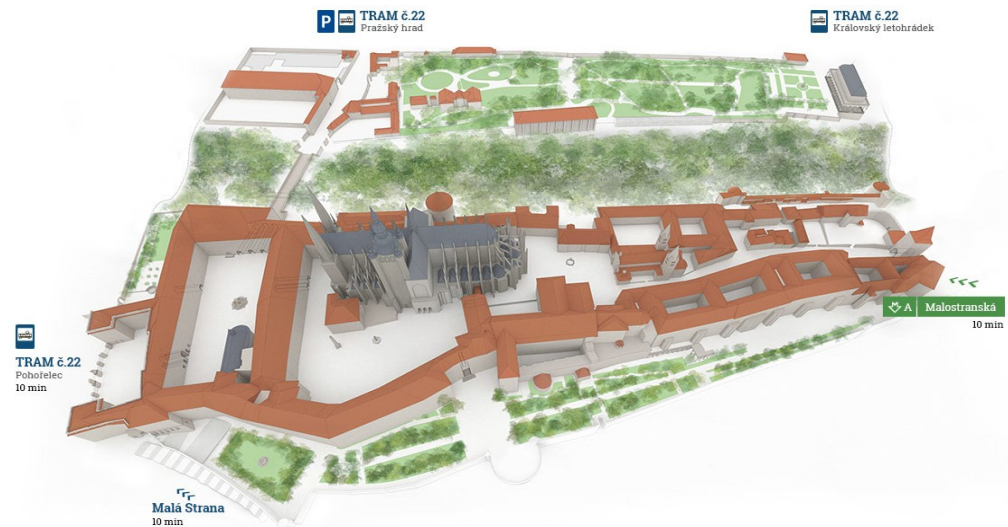
- o informace k obrazu např. [zde](#)

MADONA Z VEVEŘÍ

- zákon č. 428/2012 Sb.
- národní kulturní památka dle 182/2015 Sb. o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
- tč.:
 - Vydána dle zák. č. 428/2012 Sb. a umístěna v prostorách Diecézního muzea v Brně
- soudní spor
 - K aktuálnímu stavu blíže viz interaktivní osnova k bloku č.4(
- Vydání movité věci: § 7/2 zákona č. 428/2012 Sb.:
 - *povinná osoba vydá oprávněné osobě **movitou věc** ve vlastnictví státu, která **náležela do původního majetku** registrovaných církví a náboženských společností a **stala se předmětem majetkové křivdy, kterou utrpěla oprávněná osoba nebo její právní předchůdce v rozhodném období** v důsledku některé ze skutečností uvedených v § 5, **pokud funkčně souvisela nebo souvisí s nemovitou věcí, kterou oprávněná osoba vlastní, nebo která se vydává podle tohoto zákona**“*

VYBRANÉ PŘÍKLADY RESTITUCÍ VĚCÍ S PAMÁTKOVOU OCHRANOU K DISKUSI – VAZBA NA ÚKOL Č. 3 (VIZ BLÍŽE INTERAKTIVNÍ OSNOVA)

PRAŽSKÝ HRAD

- o památkový katalog:

- o [http://www.pamatkovykatalog.cz/?element=13063971&sequence=1&mode=parametric&protectionType\[0\]=4®ion\[0\]=Hlavn%C3%AD+m%C4%9Bsto+Praha&county\[0\]=Praha&municipality\[0\]=Praha&name=Pra%C5%BEk%C3%BD+hrad&action=element&presenter=ElementsResults](http://www.pamatkovykatalog.cz/?element=13063971&sequence=1&mode=parametric&protectionType[0]=4®ion[0]=Hlavn%C3%AD+m%C4%9Bsto+Praha&county[0]=Praha&municipality[0]=Praha&name=Pra%C5%BEk%C3%BD+hrad&action=element&presenter=ElementsResults)

AREÁL PRAŽSKÉHO HRADU

- Národní kulturní památka, zapsaná na Seznamu UNESCO
- Majetkoprávní režim:
 - **Zákon č. 87/1991 Sb.**
 - **Lobkovický palác** (viz výše ke zrušení § 8/6 zák.č. 87/1991 Sb.)
– FO památkový katalog
 - **Zákon č. 428/2012 Sb.**
 - **Vybrané objekty: (kostel Všetech svatých, objekt Nového probošství a areál Jiřského kláštera)**
 - dle dohod o vydání uzavřené mezi Správou Pražského hradu a Kolegiální kapitulou Všetech svatých na Hradě pražském – blíže viz interaktivní osnova (texty dohod o vydání – nemovité věci, + movité věci) - [zde](#)
 - Ostatní objekty – ČR
 - pozn.: v návaznosti na dohody dle zákona č. 428/2012 Sb. se se církev vzdala nároku na vydání celkem sedmi budov v areálu Pražského hradu – blíže [zde](#), [zde](#)

KAPUCÍNSKÝ KLÁŠTER A HROBKA

- *Zákon č. 298/1990 Sb.* o úpravě některých majetkových vztahů řeholních řádů a kongregací a arcibiskupství olomouckého. jmenovitě příloha č. 1, bod 14
- Památkový katalog:
 - [http://pamatkovykatalog.cz/?legalState=139390&sequence=218&mode=parametric&isProtected=1®ion\[0\]=Jihomoravsk%C3%B D+kraj&county\[0\]=Brno-m%C4%9Bsto&municipality\[0\]=Brno&municipalityPart\[0\]=Brno-m%C4%9Bsto&page=9&action=legalState&presenter=LegalStatesResults](http://pamatkovykatalog.cz/?legalState=139390&sequence=218&mode=parametric&isProtected=1®ion[0]=Jihomoravsk%C3%B D+kraj&county[0]=Brno-m%C4%9Bsto&municipality[0]=Brno&municipalityPart[0]=Brno-m%C4%9Bsto&page=9&action=legalState&presenter=LegalStatesResults)

ZÁMEK LÍŠEŇ

- historie
- Restituce majetku „bývalé české šlechty“
- současný stav
- kulturní památka

- blíže viz památkový katalog:
 - [http://www.pamatkovykatalog.cz/?element=2304730&sequence=2&mode=parametric&protectionType\[0\]=2®ion\[0\]=Jihomoravsk%C3%BD+kraj&county\[0\]=Brno-m%C4%9Bsto&municipality\[0\]=Brno&municipalityPart\[0\]=L%C3%AD%C5%A1e%C5%88&action=element&presenter=ElementsResults](http://www.pamatkovykatalog.cz/?element=2304730&sequence=2&mode=parametric&protectionType[0]=2®ion[0]=Jihomoravsk%C3%BD+kraj&county[0]=Brno-m%C4%9Bsto&municipality[0]=Brno&municipalityPart[0]=L%C3%AD%C5%A1e%C5%88&action=element&presenter=ElementsResults)
- <http://www.zamekbelcredi.cz/>

ZÁMEK BOSKOVICE

- historie
- restituce majetku „bývalé české šlechty“
- současný stav
- kulturní památka

- blíže viz památkový katalog:

- [http://www.pamatkovykatalog.cz/?element=2326808&sequence=3&mode=parametric&protectionType\[0\]=2®ion\[0\]=Jihomoravsk%C3%BD+kraj&county\[0\]=Blansko&municipality\[0\]=Boskovice&municipalityPart\[0\]=Boskovice&action=element&presenter=ElementsResults](http://www.pamatkovykatalog.cz/?element=2326808&sequence=3&mode=parametric&protectionType[0]=2®ion[0]=Jihomoravsk%C3%BD+kraj&county[0]=Blansko&municipality[0]=Boskovice&municipalityPart[0]=Boskovice&action=element&presenter=ElementsResults)

- <http://www.zamekboskovice.cz/>

VLASTNÍK KULTURNÍCH PAMÁTEK ZÍSKANÝCH V RESTITUCÍCH

- **Ústavní východiska:**
 - čl. 11 , čl. 35, čl. 34/2 LZPS
- **Výkon vlastnického práva**
 - **Povinnosti:**
 - ochrana, péče – údržba, obnova atd. (viz již předchozí bloková výuka)
 - ekonomické nástroje k údržbě a obnově kulturních památek a ev. dalších souvisejících objektů
 - dispoziční oprávnění vlastníka s kulturní památkou
 - vyvlastnění kulturní památky
 - Diskuse
- **Prezentace 23.11.2017**
 - **Klára Hanáčková: Kulturní památky - Ochrana vlastnického práva**
 - **Lucie Viskupová, Jakub Urbášek: Vyvlastnění kulturní památky**
 - *diskuse k nim*
 - *K dispozici pro další samostudium viz odevzdávárna – složka Zpracované kolokviální práce – dostupné všem studentům předmětu*
- - Výhled: PS PČR - tisk č. 666 návrh zákona návrh zákona o ochraně památkového fondu (zamítnuto ve 3. čtení) [zde](#)
 - *diskuse k předkupnímu právu státu, vyvlastnění*

PRAMENY

- odborná (časopisecká, monografická) literatura k restitucím
- komentáře k restitučním zákonům
- Benda, Josef: Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989, Studie Národohospodářského ústavu Josefa Hlávky, studie 8/2010, 572 stran, ISBN 978-80-86729-61-9.
- důvodové zprávy k jednotlivým zákonům
- judikatura
- *Bližší specifikace a další zdroje k tématu 4. bloku viz též:*
 - *interaktivní osnova předmětu MVD033K Ochrana kulturních památek – podosnova Kulturní památky a ochrana vlastnického práva, restituční předpisy, ochrana sakrálních kulturních památek v rámci restitucí církevního majetku*

DĚKUJI ZA POZORNOST😊!